

8. час: Табеларно представљени подаци

На овом часу ћемо говорити о:

1. представљању табеларно задатих података помоћу листи у Пајтону,
2. ефикаснијем представљању табеларних података користећи библиотеку *pandas*, и
3. визуелизацији табеларно представљених података.

8.1. Представљање табеларно задатих података помоћу листи

Најчешћи начин да органзујемо велике количине података је да их представимо табелом. Рецимо, ова табела садржи податке о једној групи деце (при чему је, наравно, старост изражена у годинама, тежина у килограмима, а висина у сантиметрима):

Име	Пол	Старост	Тежина	Висина
Ана	ж	13	46	160
Бојан	м	14	52	165
Влада	м	13	47	157
Гордана	ж	15	54	165
Дејан	м	15	56	163
Ђорђе	м	13	45	159
Елена	ж	14	49	161
Жаклина	ж	15	52	164
Зоран	м	15	57	167
Ивана	ж	13	45	158
Јасна	ж	14	51	162

Да бисмо могли мажински да обрађујемо и анализирамо податке, прво их морамо представити у облику неке структуре података. Један једноставан начин да се то уради је да сваки ред табеле представимо једном листом, и да потом све те листе запакујемо у једну велику листу, рецимо овако:

```
In [1]: # изврши ову ћелију
podaci = [ ["Ана", "ж", 13, 46, 160],
            ["Бојан", "м", 14, 52, 165],
            ["Влада", "м", 13, 47, 157],
            ["Гордана", "ж", 15, 54, 165],
            ["Дејан", "м", 15, 56, 163],
            ["Ђорђе", "м", 13, 45, 159],
            ["Елена", "ж", 14, 49, 161],
            ["Жаклина", "ж", 15, 52, 164],
            ["Зоран", "м", 15, 57, 167],
            ["Ивана", "ж", 13, 45, 158],
            ["Јасна", "ж", 14, 51, 162]]
```

Из овако представљених података лако можемо добити податке о сваком појединачном детету у групи. Рецимо, податке о Дејану добијамо тако што испишемо елемент листе са индексом 4 (*Пажња! Први елемент листе има индекс 0, зато подаци о Дејану који су наведени у 5. реду табеле имају индекс 4*):

```
In [2]: # изврши ову ћелију
podaci[4]
```

```
Out[2]: ['Дејан', 'м', 15, 56, 163]
```

Овај начин представљања података, међутим, није погодан за обраде по колонама. Рецимо, ако желимо да израчунамо просечну висину деце у групи морамо да пишемо програм. То није немогуће, чак није ни тешко, али је непрактично. Ево програма:

```
In [3]: # изврши ову ћелију
sum = 0
for dete in podaci:
    sum += dete[4]
print(float(sum) / len(podaci))
```

```
161.9090909090909
```

Програм ради на следећи начин:

- прво помоћну променљиву `sum` поставимо на нулу (у њој ће се полако акумулирати збир висина све деце у групи);
- након тога циклус `for dete in podaci:` прође кроз свако дете у групи (јер сваки елемент листе `podaci` представља податке о једном детету) и на суму дода његову висину (висина детета се налази на петом месту у групи података за то дете, а то је елемент листе са индексом 4);
- коначно, добијени збир поделимо бројем података да бисмо израчунали просек.

Као што смо већ рекли, ово није јако тешко, али је непрактично. Треба нам флексибилнија структура података.

8.2. Библиотека *pandas*, структура података *DataFrame* и рад са колонама табеле

За ефикасно манипулисање табеларно представљеним подацима у Пајтону развијена је библиотека *pandas*. Њу можемо увести као што смо увозили и остале библиотеке (и уз пут ћемо јој дати надимак да бисмо мање морали да куцамо):

```
In [4]: # изврши ову ћелију
import pandas as pd
```

Из ове библиотеке ћемо користити структуру података која се зове *DataFrame* (енгл. *data* значи "подаци", *frame* значи "оквир", тако да *DataFrame* значи "оквир са подацима", односно "табела").

Податке о деци сада лако можемо да препакујемо у *DataFrame* позивом функције са истим именом:

```
In [5]: # изврши ову ћелију
tabela = pd.DataFrame(podaci)
```

Претходна команда није дала никакв излаз. Она је просто препаковала податке наведене у листи `podaci` у нову структуру података. Да бисмо се уверили да се ради само о препакивању, исписаћемо садржај променљиве `tabela` :

```
In [6]: # изврши ову ћелију
tabela
```

Out[6]:

	0	1	2	3	4
0	Ана	ж	13	46	160
1	Бојан	м	14	52	165
2	Влада	м	13	47	157
3	Гордана	ж	15	54	165
4	Дејан	м	15	56	163
5	Ђорђе	м	13	45	159
6	Елена	ж	14	49	161
7	Жаклина	ж	15	52	164
8	Зоран	м	15	57	167
9	Ивана	ж	13	45	158
10	Јасна	ж	14	51	162

Да би табела била прегледнија, даћемо колонама име. Колонама се име даје приликом препакивања, тако што се листа са именима колона проследи помоћном параметру `columns` :

```
In [5]: # изврши ову ћелију
tabela = pd.DataFrame(podaci)
tabela.columns=["Име", "Пол", "Старост", "Тежина", "Висина"]
tabela
```

```
Out[5]:
```

	Име	Пол	Старост	Тежина	Висина
0	Ана	ж	13	46	160
1	Бојан	м	14	52	165
2	Влада	м	13	47	157
3	Гордана	ж	15	54	165
4	Дејан	м	15	56	163
5	Ђорђе	м	13	45	159
6	Елена	ж	14	49	161
7	Жаклина	ж	15	52	164
8	Зоран	м	15	57	167
9	Ивана	ж	13	45	158
10	Јасна	ж	14	51	162

Када свака колона има своје име, можемо да приступимо појединачним колонама:

```
In [10]: # изврши ову ћелију
tabela["Име"]
```

```
Out[10]: 0      Ана
1      Бојан
2      Влада
3      Гордана
4      Дејан
5      Ђорђе
6      Елена
7      Жаклина
8      Зоран
9      Ивана
10     Јасна
Name: Име, dtype: object
```

```
In [11]: # изврши ову ћелију
tabela["Висина"]
```

```
Out[11]: 0      160
          1      165
          2      157
          3      165
          4      163
          5      159
          6      161
          7      164
          8      167
          9      158
         10      162
Name: Висина, dtype: int64
```

Сада лако можемо да вршимо анализу података који су представљени табелом позивом једне од следећих функција:

- `sum` -- рачуна збир елемената у колони (сума);
- `mean` -- рачуна просек елемената у колони (аритметичка средина се на енглеском каже *arithmetic mean*);
- `min` -- рачуна вредност најмањег елемента у колони (минимум);
- `max` -- рачуна вредност највећег елемента у колони (максимум).

На пример, висина најнижег детета у групи је:

```
In [12]: # изврши ову ћелију
tabela["Висина"].min()
```

```
Out[12]: 157
```

Најстарије дете у групи има оволико година:

```
In [13]: # изврши ову ћелију
tabela["Старост"].max()
```

```
Out[13]: 15
```

Просечна висина деце у групи је:

```
In [14]: # изврши ову ћелију
tabela["Висина"].mean()
```

```
Out[14]: 161.9090909090909
```

Да ли цела група може да стане у лифт чија носивост је 600 кг?

```
In [15]: if tabela["Тежина"].sum() <= 600:
        print("Могу сви да стану у лифт.")
        else:
        print("Не. Заједно су претешки.")
```

Могу сви да стану у лифт.

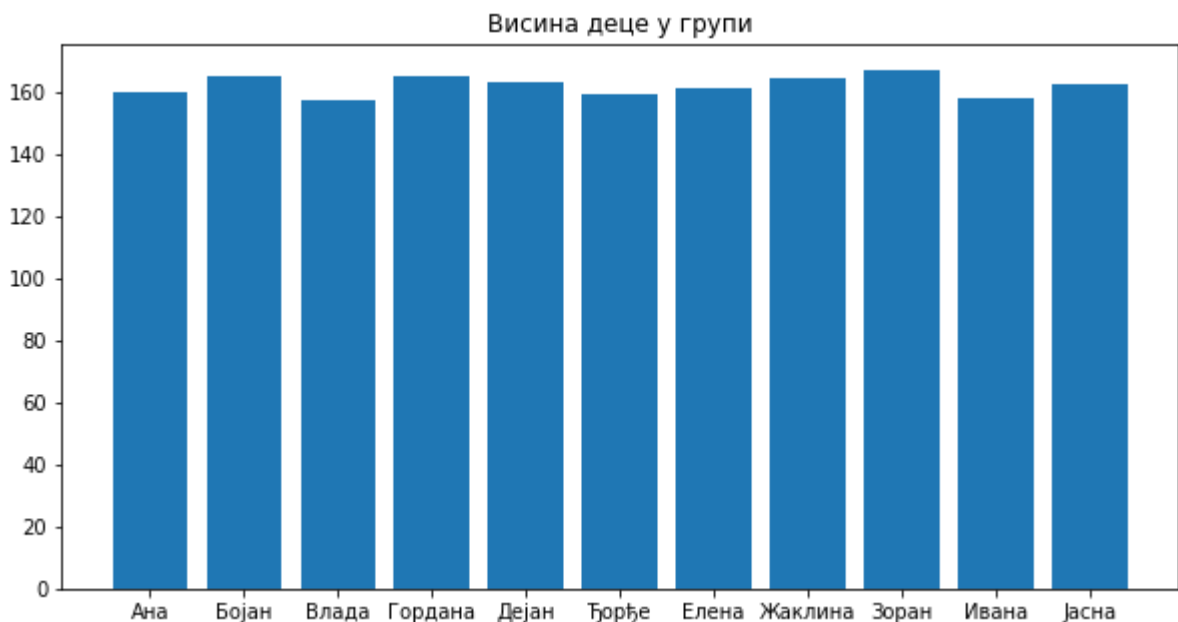
8.3. Визуелизација табеларно представљених података

Визуелизација података из табеле се своди на то да одаберу интересантне колоне табеле и прикажу неком од техника које смо раније видели. Прво ћемо учитати одговарајућу библиотеку:

```
In [16]: # изврши ову ћелију
import matplotlib.pyplot as plt
```

Ако желимо хистограмом да представимо висину деце у групи, одабраћемо колоне "Име" и "Висина" и приказати их, рецимо овако:

```
In [17]: plt.figure(figsize=(10,5))
plt.bar(tabela["Име"], tabela["Висина"])
plt.title("Висина деце у групи")
plt.show()
plt.close()
```


Као други пример, линијским дијаграмом ћемо представити тежину и старост деце у групи тако да тежина буде представљена црвеном линијом, а старост зеленом. Приказаћемо и легенду да би било јасно шта која линија представља.

```
In [21]: plt.figure(figsize=(10,5))
plt.plot(tabela["Име"], tabela["Тежина"], color="r", label="Тежина")
plt.plot(tabela["Име"], tabela["Старост"], color="g", label="Старост")
plt.title("Старост и тежина деце у групи")
plt.legend()
plt.show()
plt.close()
```


8.4. Задаци

Задатак 1. У следећој листи су дати подаци о националним парковима Србије. За сваки национални парк је наведено његово име, површина у хектарима и година оснивања:

```
In [45]: # изврши ову ћелију
nas_parkovi = [
    ["Фрушка гора", 25393, 1960],
    ["Ђердап", 64000, 1974],
    ["Тара", 22000, 1981],
    ["Копаоник", 11810, 1981],
    ["Шар-планина", 39000, 1985]]
```

(а) Од ове листе у ћелији испод направи *DataFrame* па израчунај просечну површину националног парка (у хектарима), и укупну површину коју заузимају национални паркови у Србији (у квадратним километрима; 1 квадратни километар = 100 хектара).

In [ ]:

(б) У ћелији испод прикажи линијским графиком површине националних паркова у Србији.

In [ ]:

Задатак 2. Производња кукуруза и пшенице у периоду 2008–2012. је дата у следећој табели

(подаци су исказани у хиљадама тона):

Година	Кукуруз	Пшеница
2008.	6.158	2.095
2009.	6.396	2.067
2010.	7.207	1.631
2011.	6.480	2.076
2012.	3.532	1.911

(а) У ћелији испод направи одговарајући *DataFrame* па израчунај максималну производњу кукуруза и минималну производњу пшенице у наведеном периоду. (Упутство: податке прво представи листом, а онда од листе направи *DataFrame*.)

In [ ]:

(б) На једном графикону прикажи стубичастим дијаграмом производњу пшенице и кукуруза у наведеном периоду. (Води рачуна да прво исцрташ податке за кукуруз, а онда преко тога податке за пшеницу.)

In [ ]:

(в) Израчунај просечну годишњу производњу кукуруза за наведени период, као и за колико се разликовала производња пшенице у најбољој и најлошијој години наведеног периода (у хиљадама тона).

In [ ]: